

Ђорђе Деспић
АУТОХИПНОЗА

повеља

Едиција
ПОВЕЉА

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС
Књига сто седамдесет трећа

Уредници
Дејан Алексић
Живорад Недељковић

Ђорђе Деспић

АУТОХИПНОЗА

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ“
КРАЉЕВО
2021

На корицама:
Frank Stella, *Hyena Stomp*, 1962.

*Морам створити свој сопствени систем
или ће моје мисли оробити неки други човек.*

Вилијам Блејк

АУТОХИПНОЗА

КАД КАЖЕМ САД

Оцу

Твоје тело
више није важно
не затежи кожу
у грчу
као кафански свирач жицу
на виолини
док жутим ноктом
подшава тон
опусти се
тако
осети како те талас
некакве лакоће
преплављује
као када угледаш
одраз свога лица
у капи воде
која се отискује
с врха листа
у слободан пад
диши диши
равномерно
мисли су непотребне
ослободи их се
утони у опуштеност
двоструко дубље
тако
сада ћу те одвести
у твоју историју
на извориште
бола и страха

из чијих дубина
никако да изрониш
а даха ти опасно
понеостаје

кад кажем сад
бићеш дечак од дванаест година
у свом родном граду

кад кажем сад
рука ће ти отежати
од омањег кофера

кад кажем сад
вратићеш се у време
растанка

сад

летњи је дан
бистар
као онај златиборски поток
у којем си први пут
угледао рака
и дуго зазирао
од његових клешта
идеш кроз дрворед
на чијем крају је капија
спортског игралишта
зашто убрзано дишеш
покушај да се смириш
то је било давно
тако
полако

продужаваш даље
на капији видиш
оца
како те чека испред
у хладу дрвета
не стоји у месту
видиш да је узбуђен
ох како је узбуђен
спушташ главу
успораваш ход
и гледаш у плочник
по ком корачаш
и све теже ноге
шта то видиш доле
шта тек данас видиш
доле
видиш дечјом руком
невешто исцртано
недовршено избледело
срце
и поред њега одбачену креду
коју ћеш подићи
и чврсто стискати у малој
песници
и измрвљену донети
у нови сад

полако
диши полако
где си сад
сад си испред оца
у сенци
и јаком мирису липе
у средишту растанка

крик не можеш више
да одлажеш
пусти га
нек одјекне
његово тело већ подрхтава
у болу
као у неком шаманском
плесу
грлите се
у гласном плачу
стопљени
а цепате се
шта си му то учинио
ох шта си му то
учинио

полако
полако диши
смири се
не грчи се
нек тело одустане
од загрљаја
опусти га
нека чула забораве
силину очевог гласа
нека све остане
далеко иза тебе
и јаук
и трзање
и тежак цват липе

кад кажем сад
опростићеш себи
и из тог дана
заувек искорачити

кад кажем сад
изронићеш на површину
и доћи до даха

кад кажем сад
покупићеш у себи
измрвљену креду
и довршити
облик с плочника
који ти тако дуго

недостаје

кад кажем сад

ЈЕДНА НЕУСНИМЉЕНА ФОТОГРАФИЈА

Мајци

Могла је то бити
дивна фотографија
сећаш се
ти најлепша
лака и ведра
као свила док лепрша око врата
ја најсрећнији дечак
јер ми је рука најзад
у твојој руци

на београдској смо железничкој станици
пуно је ужурбаних путника
око нас радосни поздрави и тешка опраштања
пропињања на прсте и нервозни погледи
голубови који чекају одбачене сендвиче
са разгласа монотони глас обавештава
о кашњењу возова
композиције пристижу и одлазе
утоварује се и истоварује
иза вагона са суседног перона
допире пијана песма праћена хармоником

прилази нам човек
спреда му виси фотоапарат
излаже нам свој предлог
док убрзано прича
и живахно гестикулира
апарат му поскакује на грудима
и лупка га у ритму
нестрпљења и жеље

нуди нам повољно фотографисање
успомену из Београда
послаће нам поштом
потом нас намешта на перону
обавештава шта ће се све видети
на снимку
наш воз који управо улази на перон
сат који поред саксије на стубу
показује поклопљене казаљке
то је лепа симболика каже
ту је и кондуктер који маше својом палицом
и дува у пиштаљку
савршен амбијент смо добили
и чини му се
да смо имали среће
и да је тик изнад нас
нека птица светлих крила
улепшала кадар

мајка му плаћа и оставља адресу
затим одлазимо
узбуђени и помало сетни
као неку лепу свечаност да напуштамо
данима ћемо ишчекивати пошиљку
да видимо ту светлу птицу
ухваћену у лету
а онда
ускраћени за успомену
полако одустајемо
и пуштамо да снимак
ишчезне у нама

а могла је то бити дивна фотографија

МЛАДУНЧЕ У УЛИЦИ АЛБЕРТА ТОМЕ

Сад си у новом граду
стојиш у дворишту
испред сиве старе зграде
у Алберта Томе
гледаш у празне заједничке
терасице на међуспратовима
иза тебе мала башта
стабљике поврћа
и две дрвене клупице
у хладу багрема

Прошло је подне
ближи се време ручку
концентриши се
остави прсте нек мирују
као полегнута трава
иза ветровитог дана
урони мало дубље у кадар
у сећање
попут колибрија
док извлачи нектар
шта још видиш
какву си метафору доживео
тог летњег дана

Нема деце
сам си
одустајеш од игре
лопта остаје у жбуњу
трн у лопти

улазиш у зграду
али не идеш горе
за мирисом паприка
које твоја нана
на плотни пече
силазиш степеницама десно
у подрум
у свежину мемле
у неко обећавајуће откриће
окрећеш црни прекидач за светло
налик је оном на шпорету
такве више не праве
сијалица жмирка
сенке су нестабилне
а кожа најежена
као и сад

из полутаме те гледају
два сјајна ока мачке
која у зубима преноси
младунче
на неко безбедније место

у мајчином погледу
сваки пут угледаш
та два сјаја
и сигуран си
да се ту позади
на врату
испод крагне твоје кошуље
пажљивим загледањем
још увек могу препознати
трагови брижног
угриза

ДЕЧАК ИЗ ВОДЕ

Прошло је подне
седиш на огради
одмах уз капију камене куће
са зидића висе босе ноге
осећаш како се ковцава коса
на ветру благо мрси
нема пуно звукова
осим шума мора
које омамљујуће светлуца
и понеког галеба у даљини
у руци ти густ грозд
некоме са стране
личиш на младог бога

у устима ти црно пуце
језиком га обрћеш и котрљаш
између непца
и зуба који се цакле
као бомбону
потом јасно чујеш
како опна пуца
сок истиче
у сласни гутљај
и ноге се задовољно
заклате у ваздуху

данас те елементи воле
и свет је према теби брижан
а јуче те море одбацило
и жигосало медузом

сад имаш опеклину
на белој кожи
имаш траг под десном мишком
дечаче из воде

на ухо прислањаш шкољку
тог дана изрођену
чекаш дозивање
из плаве дубине
чекаш позив на помирење
и пенушави загрљај
али до тебе допире тек тихи хук
тек стидљива меморија
с морског дна:
комешање каменчића
под воденом струјом
додир морске звезде
шапат нежних алги
у зеленом сну

ПЕСМА, ТКАЊЕ

Нани

Био је то омањи стан
на трећем спрату
сећаш се
зидови су били другачији
неким плавим рељефним цветним
шарама исцртани
кревет застором одвојен у полусобичак
од остатка собе
одвојени снови од стола за ручавање
при дну мали тоалет без каде
дуго си се питао где ти се нана
онако чиста и беспрекорно уредна
купа
станчић је без своје терасе
на међуспратовима заједнички балкони
без саксија са цвећем
без расправа међу комшиницама
да ли мушкатле или дан и ноћ

шта још памтиш
памтиш песму Свилен конац
како допире из старинског радио-апарата
из којег си волео да слушаш
оне неразумљиве звуке
при окретању точкића
и тражењу станице
та скала будила је у теби посебну нежност
и чежњу
коју си осећао према тим
обећавајућим називима

непознатих градова
што пригушено светле
у дрвеној кутији
као што у теби повремено
засветли успомена
и на трен те згреје спокојем
детињег доба

на зидовима неколико урамљених
старих породичних фотографија
свечана и озбиљна лица која ниси познавао
и твој деда у униформи
твој јунак који је победио
логор у Нирнбергу
али који није дочекао да те метне на крило
на поду пиротски ћилим
нана ти је била наставница ткања
ситна жица везак танак
мистичне шаре
и црвена боја која доминира
против урока
њему да захвалиш што си преживео
удар струје
удар који ти је спржио
домали прст леве руке
кад си посегнуо за одбеглим
кликером
упетљаним у кабел од стабилизатора
за црно-бели телевизор
низ чији се екран дискретно спуштао
ћошак наниног миљеа
исхеклан неким лепим поводом

и ти исто ткаш
ово сећање

на нану
на њене цветне кућне хаљине
и тихи скромни стан
у који и дан-данас занесено зађеш
и извлачиш нити попут пелцера
за свој ручни рад

и ткаш
стих по стих
своје песничке шаре

против урока

ДЕЧАК У ИЗНОШЕНОМ ЦЕМПЕРУ

У пуном купеу
седиш оцу у крилу
слушаш разговор
непознатих људи
и равномеран ритам точкова
који и данас у теби покреће
жељу за даљинама

изнад седишта су фотографије
непознатих градова
у које би радо ушетао
обилазио њихове тргове и паркове
и у фонтанама управљао малим делфином
очевим поклоном са далеког путовања
прозор је тек мало спуштен
довољно да ти се мирис железнице
уплиће у косу
једно време бројиш тунеле
потом одустајеш
и посматраш свој одраз на стаклу
а кроз њега пределе
којима воз пролази
шуме речице воћњаке
птице како мирују на жицама
стогове сена који ти личе
на чудан ражњић

на њиви до пруге
сељаци стали с радом
ослоњени на алатке гледају
наше вијугање

недалеко од њих
један дечак радосно маше
ти му не узвраћаш
кад воз замакне иза брда
наставиће своју игру
а увече пред спавање
замишљаће себе
како путује далеко
и с прозора маше
усамљеној деци

касније у сумрак
трепере удаљене куће
на сеоским имањима
занима те какву причу крију
осветљени прозори
на бело окреченим зидовима
шта ли раде они људи с њиве
и дечак у изношеном џемперу
нека осетљивост те обузме
и буде ти криво
што му ниси узвратио поздравом

сад се питаш
где ли су они пристојни људи
из купеа
какви су им животи
и да ли су икада помислили
на плавог дечака из воза
који је на татином крилу
тог пролетњег дана
мирно преседео онолики пут
и замишљено гледао кроз прозор
као да су тамо негде
све његове чежње

У ТАМИ ИСПОД ОРМАНА ОД ОРАХОВИНЕ

Сада си дечак од пет година
реци шта видиш
дан је леп
док се играш у спаваћој соби
са улице допире жамор
и меша се са твојим ономатопејама

на тепиху црне и тегет боје
осећаш ткање под прстима
његове шаре су путеви којима крстаре
твоји аутићи
изнад тебе поглед ти привлаче
две-три мушице испод лустера
са светло-зеленим лулама
док лежерно и неуморно описују
једноличне путање
које ће те касније
упорно подсећати
на структуру атома

врата од терасе су отшкринута
сунчана пруга открива
честице у ваздуху
како успорено лебде
и празнично светлуцају
попут неких ситних конфета
које одбијају да падну
и ставе тачку
на напуштену рођенданску прославу

ти не прекидаш своју игру
путујеш радознано
својим аутићем
ка дестинацијама
које си замислио да су тамо негде
на рубу тепиха
јер иза њега је тежак намештај
и неистражени свет
у који немаш приступа
потом те бржно облаче
и воде у шетњу на градски трг
улицама недовољно познатим

а тебе трг не привлачи
не прекида ти се игра
и у мислима и даље вијугаш
тегет путевима
и сањариш о некој својој
детењој авантури

да ли си завршио игру
дечаче
да ли си икада успео да изађеш
из омиљеног аутића
који је путујући
ка имагинарном одредишту
неприметно прешао преко руба
низ паркет глатко склизнуо
и куцнуо се једва чујно
са загубљеним кликером
у тами
испод ормана од ораховине

ОГРАДА У СТЕВАНА МУСИЋА

Те старе дрвене ограде
у Стевана Мусића
одавно нема
пролазио си туда радо
за време студија
скоро свакодневно
и корачао тик уз њу
спечену и црну
повремено јагодицама
дирао грубу кору
и напуклине
пажљиво избегавао иверке
и ексере заостале
од негдашњих огласа

али није додир
те дотрајале ограде
оно што ти недостаје
већ мирис уља
нанесеног да је заштити
од пропадања
тај мирис
више него било који златиборски сувенир
или разгледница с пропланцима
и боровом шумом
пренео би те у детињство
у летње распусте на Торнику
где си целе дане
проводио у игри
близу планинских дрвених кућица

чобанских коначишта
или поред дедине шупе
које су све мирисале
као та ограда
у Стевана Мусића

недостаје ти та
неуронска алхемија
која у трену
мирис уља претвара
у живе титраје
оног заборављеног
младог бића у теби
која те је чинила тако осетљивим
да и данас чезнеш да се прислониш
уз тај неугледни
дрвени зид
и загледан
у хипнотишуће елипсе
и кружнице
њених чворова
удахнеш
још једном
почетак света
за једног дечака
дубоко
дубоко

ИСПОД СТИХА

УДИЦА

Знаш да је сећање варљиво
као корак
по слеђеној кори језера
чији се пуцкетави капилари
танко гранају уз ход
и прате те у стопу
попут убрзаног ницања
неког леденог растиња
чије би младице да те дотакну
и присно обгрле
као свога творца

сећање је варљиво
али опет си наклоњенији прошлости
неголи свом времену
пре ти се пише
носталгична поезија
премда не знаш унапред
какву ћеш успомену извући
и шта ће се закачити
за удицу твојих стихова

и попут пецароша
пуног очекивања
који на слеђеној површини
уз термос топлог чаја
кроз рупу пушта мамац
да лагано тоне
и чека да осети трзај
из дубине

тако и ти сада
у тишину ове белине
спушташ реч

зима

и ево га
хвата се оно златиборско
замрзнуто језеро
на чију си сунцем начету опну
једном насмејан стао
пожелевши да се клизаш
као Бамби
и после неколико корака
уз звук пуцања
пропао до појаса
и накратко остао заглављен
у процепу
док су се пред твојим очима
по леду ширили
танки капилари
налик на водоравну пузавицу
која иде од тебе
а заправо би да те повуче
к себи
с ону страну провидне опне
одакле глас не допире
и остави приљубљеног уз њу
с длановима и погледом
упереним ка плаветнилу
и мехурићима ваздуха
који из тебе
унезверено извиру
и нестају незнано куд

знаш да је сећање варљиво
и ово није успомена
коју си прижељкивао
можда је треба
откачити с удице
и вратити назад
под белину хартије
као што стрпљиви пецарош
недораслу рибу
враћа у воду
иако зна да њен трзај
више никада
неће осетити

ОПИЉАК

Слике долазе из дубине
над њима немаш утицај
оне саме бирају
кад ће и где да пробију

у стих

оне су као онај метални опиљак
што ти је као малом
из опасне дечје игре
са експлозивним капислама
после две седмице лутања
твојим ткивом
избио кроз кожу у углу десног длана
и који си обазриво чачкао и уклањао
затрпљен
јер је рана направљена
изнутра
и јер ти се на путањи
линије срца
испречио мистериозни симбол

на намрешкану површину
ове белине
нејасно је зашто и откуда
навире слика која подсећа
на неки ишчезли фрагмент
из сна
или давно потиснуту
љубавну трауму

што дозива из сећања
али твоје је да је
оловком ишчепркаш:

на јесењем пљуску
човек непомично стоји
на плочнику
и зури у осветљен прозор
не примећује кишу
која све јаче пада
слива се низ њега
натапа му одећу
и неке пределе
унутар њега
иза завесе на другом спрату
накратко промакне силуета
али он се не помера
повремено трепне
тек да отресе капи
или сузе
са отежалих трепавица

читав кадар мирује
све је укочено
једино пара
избија из ноздрва
знак да у њему

ври

ПЕСМА, СКРИВЕНИ ДОДИР

Једном си
у плитком снегу
уочио отиске
трокраких ножица
и две стазице
како вијугају
и преплићу се
видео си оно видљиво
трагове и путање
а препознао невидљиво
знак жеље
и ритуал удварања

волео би да и твоја песма
има такву моћ
да осим трагова
на површи хартије
да осим те пртнице
од линија кружића и завијутака
проговори и својом дубином
у коју стих изненада

пропадне

пронашавши
потиснуту страст
или загубљену слику
скривени додир руке
испод белине
свечаног столњака

над којим се румени
освештано вино
и жеља у образима

САКСИЈА

У поподневном часу
док за рачунаром
пишеш стихове
и погледаваш по навици
кроз прозор и терасу
на небо и крошње
као да ће ти природа
брже допремити идеје
и спустити их у песму
угледаш врону како слеће
на ивицу твоје бетонске
жардињере
задржаваш дах и не мрдаш
ако те примети иза стакла
знаш да ће отпрхнути
у трену
као осмех при буђењу
и где како те занима
шта ће да уради
док у опрезу осматра

хоп

један кратак скок
и опет опрез
онда опазиш да у кљуну
нешто носи
помислиш инсект за птиће
али кога ће овде нахранити
тим ђаконијама

опет хоп
и сад јасно видиш
да носи орах
испод чије је љуске
плод у облику
мозга
са вијугама попут
лабиринта
у којем би се лако изгубио
да те неко тамо спусти
вероватно би нестао
у некој успомени
или се запетљао у одељку
за когнитивне способности
или утонуо у умртвљени сектор
за креативност
без добрих изгледа
да угледаш exit
али зато врана опет

хоп

а ти си и даље укочен
само се очне јабучице
комично померају
као по команди
на хоп хоп хоп
и ево је
спушта орах у саксију
тачно испред тебе
и кљуном креће да га
закуцава у земљу
туп туп туп
па наноси неке сасушене травчице

да замаскира
како је само паметна
а теби симпатично
драго ти је
што је баш твоју саксију изабрала
што се ту осећа безбедно
што је близу тебе похранила
мозгић
за не дај боже

а можда га и заборави
па ти одатле нешто и
роди

ПОРЕМЕЋАЈ

У току читања
уочаваш штампарску грешку
узимаш оловку
да допишеш недостајуће слово
и баш у том моменту
у том тренутку додира
оловке и хартије
очи се некако
заковитлају
као да обрћу брз
рингишпилски круг
и то кратко вртоглаво стање
уме да те поседне
на кратко
као да излазиш из себе
као да се оловком
утискујеш у текст
у причу
и постајеш прототип
новог поремећаја
чија дефиниција гласи
падавица у текст
или
кратак стрмоглав у свет фикције
кад читалачки доживљај
преузме контролу
над вољним радњама

или је то тек
излазак из имагинарног

шок који биће трпи
при повратку

у себе

ЛЕТО, ВРТЛОГ

У овом врелом летњем дану
кад све је тако споро
отежано и безоблично
а једва чујно дисање
предсказује неки коначни
смирај
ти припремаш свој зелени чај
у ритуалу који се лако одвија
све док не посегнеш
за теглом пчелињег труда
јер мед је житак
и не да се кротити
дрвеном кашичицом
коју уврћеш
преспоро
за његов бег
низ зид стаклене тегле
и даље
по површини стола
где испусује нешто
попут Морезове азбуке
чије слатке црте и тачке
не разумеш
али разумеш тај бег
то опирање нечујном
утонућу
у врели вртлог
у којем се све растапа
и нестаје

ПОТИСНУТЕ РЕЧИ

Баш у тренутку
исцелитељски благог сусрета
јануарског сунца
и смрзотине на твом образу
неки човек
долази ти у сусрет
успореним ходом
гледа те у очи
као да прети
као да ће ти све
сасути у лице
нешто говори
неразумљиво
испрва ти се чини
да не чујеш добро
али човек ни не прича
он само отвара
уста
без гласа
у погледу му драма
потиснутих речи
скривених дубоко
попут легла змија
у утроби леша

ТИХИ ПРЕОБРАЖАЈИ

А шта ако једном
у шетњи
док након пролетње кише
будеш прескакао барице
(поред мене човек
с меланхолијом на лицу
прескаче преко баре:
замрзнут одраз
на мирној површини:
скок испод неба
као полет
или суноврат)

или док приљубљен
уз излог књижаре
будеш загледао нове наслове
подигнутом руком
заклањао сунце
ублажавао рефлексију
(занесени пролазник
пред излогом књижаре
рука му немирна
у немом дослуху поздравља
и милује књиге
на стаклу
замагљен траг
и благ отисак
дрхтавих јагодица)

или док будеш прилазио
градској фонтани

да у летњој врелини
освежиш дланове
и поквасиш врат
(неколико голубова
брчка се у фонтани
расхлађене пуфне
један мушкарац хитро прилази
умива се кваси косу
закорачује унутра
девојка га одвлачи
тетурају се уз смех
птице су већ високо
под танким млазом водоскока
још само перје
повремено загњури)

шта ако тада
привучеш нечију пажњу
и завршиш
у туђој песми
у стиховима истинитијим
од твог света

можда тихи додир
нечије интуиције
у теби покрене
посебну осетљивост
до које ниси досезао
у својој осами
у својој поезији

открићеш језик
нежније пути
неке речи подрхтаваће

у својој огољености
стихови ће треперити
од варљивог смисла
биће неухватљиви
као светлуцање
уличних светиљки
у ноћи
с друге стране залива

ВИДЕО СИ

RED RIGHT HAND

Видео си руку
испод белог чаршава
и даље неснађеног
који је до мало пре
испеглан
и уредно сложен на полици
у пријатној тами ормана
окружен марамицама јастучницама
и чипкастим лепотама
чекао стрпљиво
да на мадрацу
испод нечије топле коже
замирише на лаванду
која опушта и успављује
а сад га ево
на улици
у сивилу зимског јутра
ево га на непознатом
телу
хладнијем од тла
и радије би да га ветар подигне
и у ону голу крошњу заплете
још увек се на њему
јасно познају испеглани
мали
оштри прегиби
што личе на планинске
превоје под снегом
који зову на освајање

видео си јој
испуцалу кожу надланице
и скореле кончиће крви
и та слика
на секунду две
дозваће ти детињство
и време кликерања
када си због пуног џепа
звездавих и шарених
стакленаца
трпео надражај осетљиве
попуцале коже
огрубеле од земље
загледао си те танке
бразде на њој
које су ти изгледале као
уски црвени кањони
посматрани с неба
трпео си бол
и мајчину грдњу због доцњења
на ручак
постављен на белом
празничном столњаку

видео си само њу
црвену и згрчену
да извирује
цело тело прекрила је
уштиркана белина
све осим пружене руке
по том асфалту
као да је изгубила нешто
као да јој је ускраћено
нешто

као да јој се неко отргнуо
и оставио је
поред точкова контејнера

а теби се оглашава мобилни
у џепу капута звони ти мелодија
Ника Кејва
Red right hand

неко те дозива

ПРЕОСЕТЉИВОСТ, ИЗНЕНАДА

Поподне је спарно и тешко
у теби се тромост
и безвољност
данима разлива
као млака вода
по скривеним рукавцима мочваре
ишчекујеш да те нешто дирне
и пробуди из мртвила
али чула су и даље обамрла
а ова шетња чини се бесциљна
бесмислена

ходаш испод дрвореда у цвату
иако ти опојни мирис липе
по правилу не прија
на подлактицу ти слеће
крилати мрав
мало летеће биће
које дуго ниси видео
добро се сећаш тог изненађења
када си га као дете открио
у мравињаку
док си пратио мраве
како сложено вуку
црну семенку лубенице
сада се запетљао у длачице
сав забринут и неспокојан
пробија се и тражи излаз

потом се сетиш
како дуго ниси видео

свица у сумрак
и његов нежни жар
за којим си радосно трчао
и у благо склопљеној шаци
пажљиво га чувао
и питао се како то да те не пецка
та дивна црвена ватрица
која као да је нестала
с твојим детињством

а онда
тачно испред тебе
једна претоварена пчела
ниско лети и изнова пада
све теже хвата
нови залет
по врелом бетону
у њој порив за узлетом
а управо спознаје
тамну страну жудње
за цветним прахом

спушташ се на колена
и ослушкујеш срце
како јој у грудима
све слабије бруји
и даље памти цваст
и своју ливаду
загледаш је
прашљиву од полена
(од цветног праха си
и у прах ћеш се вратити)
и још дуго
клечиш над њом

као пред неком својом
богињом
у чији си храм
први пут ушао

НЕЛАГОДА

Тај сусрет
с малом совом
коју си пре толико година
угледао испод старог хроста
испалу из гнезда
редовно ти се јавља
кад зађеш у парк
и ствара nelaгoду
која те до данас
није напустила

угледао си је тик уз стабло
ниси ни знао шта је то клупко
док ниси пришао ближе
да је пажљивије погледаш
а она шири своја крилца
и кљун
и фркће и скичи
и смело устаје против тебе
као да препознаје
архинепријатеља
а ти би да помогнеш
али како
ујешће те изгребати
онако агресивна
нешто јој причаш тепаш
хоћеш да је одобровољиш
смири се луткице
ја сам добар
осврћеш се око себе

парк је сабласно празан
иако је дневно доба
никога нема да се посаветујеш
а совица не престаје
и сад већ и претерује
у раздражености
почињеш да се љутиш
где је поверење нестало
побогу
ја сам позитиван
јунак

потом си устукнуо
помало увређен
не вреди с тобом
неразумна си
кренуо даље стазом
ка излазу
а онда крајичком ока
уочио
готово задовољно
како се лево од тебе
један снажан црни мачор
припијен уз траву
убрзано шуња
према храсту

ЉУБАВНА ПРИЧА

Видиш ту девојку на мосту
како наслоњена на ограду
посматра рачваст траг
који чамац оставља за собом
по површини
и чека да се одраз месеца
поново умири
и заблиста

али видиш и даље од тог призора
видиш је
како се држи једном руком
за ограду
тело јој над реком
опуштено
укошено
као у игри девојчице
која држећи се за шипку
замишљено кружи око ње
и певуши песмицу
тог дана научену
знојави прсти већ клизе
низ металну ограду
у коју су урезана
заклињања
срца имена датуми
Аморове стрелице

још само мало
и чуће се плъусак

рибар ће после причати
да је чуо звук
као риба кад се праћакне
у борби с мамцем
а доле у дубини
у њеној светлој коси
у тишини лелујавих алги
и облутака
речни рак градиће
своје прво
љубавно гнездо

МАЛА ЧУДА

Понекад затекнеш себе
у необичној ситуацији
пуној симболике
у неком ненаданом фрагменту
који важи најпре за какав зачудан филм
попут оног кад ти из ведре неба
кап кише
падне на надланицу
испружену да би загледао њену
дехидрирану кожу
или кад кошава
снажно ускомеша новине
па ти се у ваздуху
у том кратком лупингу
као мрачна слутња
дана који је пре тобом
причини грабљивица
тик пре него ће канце
зарити у месо
или кад се на промаји роман
разлиста
и остане отворен на страници
на којој се одвија узнемирујући
сан јунака
идентичан твом
од пре две ноћи

и даље не умеш да разлучиш
да ли су ова мала открића
тек чудне подударности

неважне и ситне аналогије
које повремено препознајеш

или су то мали процепи
кроз које ти се указује
нека моћна
и загонетна истина

указује и неповратно
измиче

ЈЕСЕЊИ ПРИЗОР

Црни облаци
на ниском небу
лишће у ваздуху
ускомешано
једна се кеса
попут голуба превртача
приближава крошњама платана
у којој ће уплетена
остати до пролећа
и осетити додир
нежних изданака

капи су крупне
још мало ће из шољице кафе
на брзину испијене
у башти посластичарнице
преливати разблажени соц

из руке неке жене
излеће кишобран
прво клизи по плочнику
потом се обрће и поскакује
у неочекиваној слободи

прескачеш узбуркану бару
макету мора у олуји
у којој опушци и гранчице
већ шаљу позив у помоћ

напуштени кућни љубимац
пролази поред тебе

дубоко у њему већ траје драма
силнија од ове
која ковитла унаоколо

нешто касније
испред прозора
у полутами собе
свлачиш мокру одећу
све ређе севање у даљини
као мале Теслине муње
на твојим образима у одразу

ускоро
све ће се смирити
осим ужаса
у очима пса

ДРОБ

Омање јато голубова
по плочнику се комеша
растрчано на све стране
у надметању за семенке
које им старац баца
крупнији дижу крила
грабе отимају
кљуцају по глави
оне слабије наивне
несналажљиве
једног таквог прекорно
гледаш
али он не мари
већ само хита лево десно
незајажљив незаустављив

ниси сам
ова представа причињава радост
дечици с мамама
које причају о здравој
непрсканој храни за бебе
царском резу
креми за ожиљке и новом педијатру
симпатична је и пролазницима
смешкају се благоданом
одобравају погледом
гест старца
и његову дирљиву потребу
донету из завичаја
да нахрани нешто
пернато

једино је теби све ово морбидно
једино ти си изгледа
уљез
у разнеженој публици
јер јавља ти се приказ
који си давно видео
у хладном јануарском дану
на улазу у Дунавски парк
и уредно га потиснуо негде
где ти није тако лако
доступан
у неки меморијски отпад
јер ко би нормалан то да памти

и ево је слика
искаче
а ти си и данас једнако пренеражен
као тада
кад си се затекао сведоком:
прегажен голуб
на слеђеном асфалту
пешачког прелаза
несмотрен у јурњави за мрвицама
пуши се
још увек топла
распрснута утроба
нешто перја
лагано се преврће
унаоколо
пролазници некуд журе
нико од њих не види страву
која им се одвија
поред ногу
нико не примећује

његовог супарника
у љубавним удварањима
и борбама за оброке
како му халапљиво
кљуца дроб
и части се слузавим мрвицама
које је онај до малочас
с лакоћом
освајао

ТИ ЧЕКАШ СВОЈ РЕД

У пуној чекаоници
ти чекаш свој ред
нашао си и слободно
место на клупи
одавно свикнутој на бол
која јој упорно прилази
и тражи саосећање
сад ће да прозивају
у крилу ти посудница
са урином
пажљиво обмотана папиром
сви тако раде
можда је непристојно
да се види венац мехурића
и жута нијанса
нешто између лимун жуте
и оне светлосне стреле
што ти је јуче долетела
с неба
и усекла се
тик иза груди
можда је већ сама боја
тиха дијагноза

ти чекаш свој ред
понеко дете већ плаче
одрасли ћуте или кашљу
прозивају те да платиш
партиципацију
и грде што немаш ситно

на твој месту сада
млада жена белог тена
притиска вату
на модрој вени
рука јој глатка и танка
као осетљивост брезе
с пролећа
ослушкујеш зову ли те
у корпи крај врата
слутиш филмску сцену:
смрт берача
у пољу памука:
бели цветови
погођени црвеним капљама
скрећеш поглед у страну
нешто би лепше да угледаш
али не успеваш даље
од призора болничке собе
у коју си као мали
са кесом поморанци
једном ушао
и зачуо своје име
у паузи јецаја

ти чекаш свој ред
у глави још одзвања
промукло дозивање с кревета
стапа се са сестрином
прозивком
заврћеш леви рукав
загледаш плавкасте жиле
у којима се одиграва
нека драма
коју си сам режирао

с непознатим актерима
и неизвесним расплетом
не гледај иглу
од које ти је отац
редовно падао у несвест
од њега си наследио ову
нелагоду
окрени главу
сад ће убод
ево га
тихо пече
крв отиче
у укошену епрувету
и пуни је као вода брод
у потонућу
иза кога остају само
запенушана површина
и вертикална
спирална струја
што вуче
на само дно
којој си сада умакао
али знаш
и осећаш како се ковитлац
све више примиче
са иглом или без ње

притисни цвет памука
на црвену кап
нежно

ти чекаш свој ред

О ПЕСНИКУ

Ђорђе Деспих (1968, Ужице), докторирао је на Одсеку за српску књижевност на Филозофском факултету у Новом Саду, где и ради као ванредни професор.

Објављене књиге: *Аксиолошки изазови* (2000), *Сирални трагови – критике и есеји о српском песничтву* (2005), *Порекло песме – појенцијал интертекстуалности у поезији Миодрага Павловића* (2008), *Преживети у тексту* (2011, *Песме и друи ожиљци* (2018. Награда „Милош Црњански“).

У ОВОЈ КЊИЗИ

АУТОХИПНОЗА

- 9 Кад кажем сад
- 14 Једна неуснимљена фотографија
- 16 Младунче у улици Алберта Томе
- 18 Дечак из воде
- 20 Песма, ткање
- 23 Дечак у изношеном џемперу
- 25 У тами испод ормана од ораховине
- 27 Ограда у Стевана Мусића

ИСПОД СТИХА

- 31 Удица
- 34 Опиљак
- 36 Песма, скривени додир
- 38 Саксија
- 41 Поремећај
- 43 Лето, вртлог
- 44 Потиснуте речи
- 45 Тихи преображаји

ВИДЕО СИ

- 51 Red right hand
- 54 Преосетљивост, изненада
- 57 Нелагода
- 59 Љубавна прича

- 61 Мала чуда
63 Јесењи приказ
65 Дроб
68 Ти чекаш свој ред

71 *О ѿеснику*

Ђорђе Деспић
АУТОХИПНОЗА

Едиција

повеља

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС
књига сто седамдесет трећа

Уредник и рецензент
ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ

Издавач
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ“
КРАЉЕВО

За издавача
МИША МИЛОСАВЉЕВИЋ

Главни и одговорни уредник
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

Ликовни уредник
ДРАГАН ПЕШИЋ

ШТАМПА
Сајнос
Нови Сад

Тираж
500

Краљево
2021

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-1

ДЕСПИЋ, Ђорђе, 1968-

Аутохипноза / Ђорђе Деспић. - Краљево : Народна библиотека „Стефан Првовенчани“, 2021 (Нови Сад : Сајнос). - 71 стр. ; 20 ст. - (Едиција Повеља / [Народна библиотека „Стефан Првовенчани“]. Библиотека Поезија, данас ; књ. 173)

Тираж 500. - О песнику: стр. 71.

ISBN 978-86-6104-022-1

COBISS.SR-ID 47830025